

▶ 24 Novembre, 2017

PATRIMONI

L'oblit de la història es cura a l'antic hospital de Sant Pau

ANA JIMÉNEZ

Ignasi Cristià i Sergi Martín al pavelló (el rètol del llit diu: "En acción de gracias, unas devotas de la Virgen de las Lágrimas")

A molts visitants de l'antic San Pau els costa de creure que aquest tresor fos un hospital: un muntatge els treu ara de l'error

D. MARCHENA Barcelona

L'atzar va reunir a la Barcelona extramurs del segle XIX dos dels principals sanatoris de Catalunya, molt a prop l'un de l'altre. El primer, per a l'ànima, la Sagrada Família, avança amb passos de gegant, però no se sap què en diria Gaudí si la veiés. El segon, l'hospital de Sant Pau i la Santa Creu, va viure un segle com a centre sanitari per al cos i és avui un recinte modernista. Aquí sí que se sap què en diria Domènech i Montaner: "He tornat a casa".

Vuit dels dotze pavellons de l'antic hospital, patrimoni de la humanitat, han estat rehabilitats amb exquisit respecte al disseny original, eliminant els afegitons i ampliacions postisses que va experimentar, sobretot a partir dels anys seixanta. Però fins i tot els quatre edificis que no s'han restaurat —els de Sant Rafael, Montserrat, Carme i la Puríssima— permeten lluitar contra l'oblit i iniciar un diàleg amb el passat. El pavelló de Sant Rafael contribueix decisivament a aquest objectiu amb una recreació històrica sobre la medicina i els tractaments de l'època.

"A molts visitants, fins i tot de Catalunya, els costa de creure que

ANA JIMÉNEZ

La sala de visites del pavelló de Sant Rafael, també recreada

VIATGE EN EL TEMPS

Una recreació a l'edifici de Sant Rafael permet sentir-se com un pacient del 1920

aquesta meravella arquitectònica fos un hospital i pensen que aquests jardins i aquestes joies són una mena de Palau de la Música. Aquesta recreació els permetrà descobrir la realitat oblidada i fer un viatge en el temps", expliquen els responsables de la instal·lació, l'escenògraf i museògraf Ignasi Cristià i l'escriptor i guionista Sergi Martín, especialista en la divulgació social i històrica.

Uns plafons informatius narren l'evolució de l'hospital, de la ciu-

RECINTE MODERNISTA

Només quatre dels dotze pavellons de Domènech i Montaner no s'han restaurat

tat i de la ciència mèdica. El pavelló de Sant Rafael va ser un dels últims que es va compartimentar en habitacions i fins als anys seixanta era una sala comuna. Els deu llits que s'han instal·lat en un extrem, un calc dels originals, permeten fer-se una idea dels temps que la privacitat dels pacients era una quimera.

L'edifici, que es va construir entre el 1914 i el 1918, va ser a més l'últim supervisat íntegrament per Lluís Domènech i Montaner

(1850-1923). Aquesta visita hauria de ser ineludible per a tots els barcelonins i visitants de la ciutat. Com tot el conjunt, el pavelló de Sant Rafael té mil detalls amb història. Un dels vuit fills de l'arquitecte, en Ricard, va morir amb 23 anys, el 1915, mentre es construïa el pavelló. El pare li va tributar un homenatge imperible i va demanar a l'escultor Eusebi Arnau que modelés el sant Rafael de la façana amb el rostre del fill.

El nou hospital de Sant Pau, que es va inaugurar el 2009 i té l'entrada principal al carrer Sant Quintí, 89, es troba a uns centenars de metres de l'antic. Aquesta distància separa dos mons, dues concepcions de l'arquitectura. Els visitants del recinte modernista ho descobriran quan recorren una part important dels passadissos subterranis, d'un quilòmetre de longitud i per on van circular les ambulàncies. O quan gaudeixin dels jardins, indispensables en una època en què la salut es vinculava estretament al repos, la higiene i el sol.

També esbrinaran que Domènech i Montaner ho va preveure tot, des de quantes capes d'esmalt havien de tenir els llits o com havien de ser les lliteres del quiròfan, un altre dels llocs visitables, amb moltes vidrieres perquè s'operava amb la llum del dia i sense cantonades, per facilitar la neteja. I es posaran a la pell de Rita Bermúdez, Emilia Villa, Teresa Santamaria, Maria Salvadó, Rosa Llagostera i Concepció Ferris. El 30 de juny del 1916 aquestes sis dones van ser les primeres pacients de l'hospital. ●